

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/3/2022
Identifikačné číslo spisu: 4020200531
Dátum vydania rozhodnutia: 28. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Michal Matulník
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:4020200531.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a členov senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobcu: KAER-M, s.r.o. "v likvidácii", so sídlom Javorová 8, Nitra, IČO: 46 650 091, zastúpeného JUDr. Máriou Konrádovou, advokátkou so sídlom Farská 8, Nitra, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č 8 a 10, Bratislava, za účasti: R. E., bytom D.. B.. U. XXXX/X, T. F. T., o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej č. 48434-2/2019-BA zo dňa 17. mája 2019 v spojení s oznámením č. 48434-3/2019-BA zo dňa 24. júna 2019, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sa/21/2020-96 zo dňa 09. júna 2021, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 19Sa/21/2020-96 zo dňa 09. júna 2021 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d ě l š i e k o n a n i e .

O d ō v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Nitre rozsudkom č.k. 19Sa/21/2020-96 zo dňa 09. júna 2021 zamietol správnu žalobu o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej č. 48434-2/2019-BA zo dňa 17. mája 2019 v spojení s oznámením č. 48434-3/2019-BA zo dňa 24. júna 2019 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“). Preskúmaným rozhodnutím žalovaná zamietla odvolanie žalobcu a potvrdila rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra č. 7414-22/2019-NR zo dňa 26. februára 2019 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“). Prvostupňovým rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra rozhodla, že ďalšiemu účastníkovi R. E. ako zamestnancovi zamestnávateľa KAER-M, s.r.o. zaniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti podľa slovenskej legislatívy dňa 04. januára 2016.

2. Krajský súd preskúmaním veci podľa § 2 ods. 1 a 2, § 6 ods. 1 a § 134 ods. 1 a 2 zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“) dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie, vrátane postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, je v medziach žaloby v súlade so zákonom, má oporu vo vykonanom dokazovaní a v náležite zistenom skutkovom stave, ktorý bol správne právne posúdený.

3. Krajský súd poukázal na to, že žalovaná nie je oprávnená posudzovať skutočnosti rozhodné pre určenie uplatniteľných právnych predpisov zamestnancov žalobcu v zmysle koordinačných nariadení, najmä nemá právo spochybňovať dokument, ktorým mu boli oznámené skutočnosti o výsledkoch vyšetrovania žalobcu na území Francúzska a napokon riešenie tejto problematiky nebolo predmetom napadnutého rozhodnutia žalovanej. Krajskému súdu bolo zrejmé, že príslušná francúzska inštitúcia požiadala Sociálnu poisťovňu o odobratie prenosných dokumentov A1 na základe výsledkov vlastného šetrenia činnosti v SR ako krajine pôvodu, na základe čoho Sociálna poisťovňa vykonala v súčinnosti s Národným inšpektorátom práce vlastnú vonkajšiu kontrolu odvodu poistného na sociálne poistenie a príspevkov na starobné dôchodkové sporenie a kontrolu plnenia povinností zamestnávateľa na území SR a dospela k rovnakému záveru.

4. Z vykonaného dokazovania krajský súd ustálil, že správne orgány nerozhodovali o určení uplatniteľnej legislatívy, ani odvodovej povinnosti žalobcu ako zamestnávateľa, ale o zániku sociálneho poistenia jeho zamestnanca podľa slovenskej legislatívy. Správny súd tak dospel k záveru, podľa ktorého žalobca nemohol byť rozhodnutím správneho orgánu ukrátený na svojich právach, nakoľko preskúmaným rozhodnutím mu nebola uložená žiadna povinnosť ani obmedzenie, rovnako neboli dotknuté žiadne jeho právom chránené záujmy. Žalobca preto nebol aktívne legitimovaný na podanie správnej žaloby. Žalobu správny súd zamietol.

5. O náhrade trov konania správny súd rozhodol tak, že žalovanej, ktorá mala v konaní plný úspech, ju s poukazom na § 168 SSP nepriznal, pretože jej žiadne trovy nevznikli a zároveň ich súd môže priznať len vo výnimočných prípadoch, ktorá situácia v danej veci nenastala. O trovách vo vzťahu k ďalšiemu účastníkovi rozhodol podľa § 169 SSP s tým, že neboli splnené zákonné podmienky pre ich priznanie tomuto účastníkovi.

II.

6. Proti tomuto rozsudku podal žalobca v zákonnej lehote kasačnú sťažnosť.

7. Namietal, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g/ SSP).

8. Nesprávne právne posúdenie veci správnym súdom žalobca videl v tom, že správny súd nesprávne posúdil aktívnu legitimáciu žalobcu na podanie správnej žaloby. Napriek tomu, že vydaním formulárov PD A1 bola určená slovenská legislatíva, počas platnosti ktorej si Francúzska sociálna poisťovňa svojvoľne zaradila žalobcu do svojho systému sociálneho poistenia v rozpore s Rozsudkom Súdneho dvora zo 06. septembra 2018 vo veci C-527/16. Z tohto dôvodu je potrebné v rozsudku rozhodnúť o uplatniteľnej legislatíve sociálneho poistenia, ktorej krajiny sa jedná. Na rozdiel od uvedeného prípadu žalobca ukrátenie na svojich právach v žalobe konštatoval a zároveň ich aj odôvodnil jednak v správnej žalobe a vo vyjadrení, kde uviedol, že ako účastník administratívneho konania bol oznámeniami žalovanej ukrátený na svojich právach a právom chránených záujmoch, najmä na práve vyplývajúceho mu z článku 12 odsek 1 Základného nariadenia; zo strany žalovanej došlo k zásahu do jeho práva garantovaného mu v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v neposlednom rade žalobca namietal zásah žalovanej do princípu právnej istoty a do zásady ochrany legitímnych očakávaní, z ktorých dôvodov bol žalobca nútený domáhať sa ochrany na správnom súde. Žalobca trval na tom, že bol ukrátený na svojich právach aj v zmysle článku 19 odsek 1 Ústavy Slovenskej republiky. Pripomenul, že podnikateľskú činnosť vykonával od roku 2013 až do roku 2018 a po celú túto dobu si riadne plnil všetky odvodové povinnosti voči žalovanej vrátane daňových povinností voči štátnemu rozpočtu. Naopak žalovaná si finančné prostriedky, ktoré jej žalobca za seba

a za svojich zamestnancov zaplatil, ponechala, a to aj napriek tomu, že tvrdí, že jej nepatria a že ich treba uhradiť Francúzskej sociálnej poisťovni.

9. Na základe vyššie uvedených skutočností žalobca navrhol, aby kasačný súd zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

III.

10. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti vyjadrila podaním zo dňa 15. novembra 2021.

11. Poukázala na to, že žalobca mal možnosť uplatniť v konaní vo veci zániku povinného sociálneho poistenia zamestnanca všetky svoje procesné práva vyplývajúce z príslušných ustanovení zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z.z.“). K podkladom rozhodnutia Sociálnej poisťovni, pobočka Nitra mal právo sa vyjadriť v rámci odvolacieho konania. Svoje právo si aj uplatnil. Žalobca je iba nespokojný s rozhodnutím žalovanej a svoju nespokojnosť nesprávne vníma a označuje ako ukrátenie práv. Podľa názoru žalovanej zo strany žalobcu neboli splnené predpoklady na podanie správnej žaloby.

12. Ďalej uviedla, že správnosť záveru Sociálnej poisťovne a francúzskej inštitúcie sociálneho zabezpečenia, že v prípade zamestnanca nedošlo k splneniu podmienok vyslania a zamestnanec mal podliehať francúzskemu systému sociálneho zabezpečenia, potvrdzuje aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-784/19 zo dňa 03. júna 2021.

13. Kasačnú sťažnosť navrhla žalovaná zamietnuť.

IV.

14. Vyjadrenie žalovanej bolo žalobcovi doručené na vedomie dňa 20. decembra 2021.

V.

15. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) ako súd kasačný (§ 11 písm. h/ SSP) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu (§ 453 ods. 3 SSP) postupom bez nariadenia pojednávania podľa § 455 SSP a po jej preskúmaní dospel k záveru, že kasačnej sťažnosti je potrebné vyhovieť.

16. Predmetom kasačného konania v danej veci bol rozsudok krajského súdu, ktorým súd ako nedôvodnú zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia žalovanej Číslo: 48434-2/2019-BA zo dňa 17. mája 2019 v spojení s oznámením č. 48434-3/2019-BA zo dňa 24. júna 2019, ktorým táto postupom podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z.z. zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobcu (zamestnávateľa) a potvrdila prvostupňové správne rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra číslo 7414-22/2019-NR zo dňa 26. februára 2019 vo veci zániku povinného nemocenského poistenia, povinného dôchodkového poistenia a povinného poistenia v nezamestnanosti zamestnanca R. E..

17. Podľa § 2 ods. 1 SSP sa v správnom súdnictve poskytuje ochrana právam a právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy. Tejto ochrany sa môže domáhať každý, kto tvrdí, že jeho práva alebo právom chránené záujmy boli porušené určitými aktami orgánu verejnej správy. Správne súdnictvo má teda slúžiť na ochranu subjektívnych práv, na ktorých bol žalobca podľa svojho tvrdenia ukrátený. Toto ukrátenie musí byť v žalobe vyjadrené a musí byť aspoň potenciálne možné. Žalobca je teda povinný v žalobe opísať svoje subjektívne právo a vysvetliť, akým spôsobom doň bolo zasiahnuté (porov. R 21/2020). Subjektívne právo v zmysle citovaných ustanovení Správneho súdneho poriadku je spravidla hmotné právo, ktoré žalobcovi vyplýva z hmotnoprávných noriem upravujúcich oblasť verejnej správy (porov. § 2 ods. 1 SSP). Subjektívnym právom, ktorého ochrany sa žalobca môže domáhať správnou žalobou, však môže byť rovnako procesné právo,

napríklad právo na to, aby sa orgán verejnej správy vecne zaoberal určitou žiadosťou alebo návrhom účastníka, resp., aby na základe tohto návrhu vydal rozhodnutie, opatrenie alebo iný správny akt určitého obsahu, prípadne, aby vykonal určité konanie a dodržal v ňom určité pravidlá. Ak právny poriadok takéto subjektívne právo v oblasti verejnej správy aspoň vo všeobecnej rovine priznáva, potom sa jeho ochrany žalobca môže domáhať správnou žalobou.

18. Kasačný súd z predloženého spisového materiálu zistil, že žalobca 1/ je agentúrou dočasného zamestnávania a je usadený v Slovenskej republike, 2/ zamestnával zamestnancov v zmysle čl. 1 písm. a/ základného nariadenia, ktorí mali v Slovenskej republike svoje bydlisko v zmysle čl. 1 písm. j/ základného nariadenia, 3/ týchto zamestnancov na základe dohody s klientom, ktorý bol usadený vo Francúzsku, vysielal do Francúzska. Žalobca svojho zamestnanca R. E. prihlásil u žalovanej ako poistenca podľa § 231 ods. 1 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. Žalobca tak postupoval podľa § 14 ods. 1 písm. a/, § 15 ods. 1 písm. a/ a § 19 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z.z. na tom základe, že vznikom pracovného pomeru zamestnancovi vzniklo povinné nemocenské poistenie, povinné dôchodkové poistenie a povinné poistenie v nezamestnanosti. Povinnosťou zamestnávateľa bolo podľa § 128 ods. 1 písm. b/ a ods. 2 písm. b/, ods. 3 písm. b/ a ods. 10 písm. b/ zákona č. 461/2003 Z.z. platiť poistné na príslušné poistenie. Rozhodnutie, ktorým sa deklaruje, že zamestnanec nepodlieha slovenským právnym predpisom o sociálnom zabezpečení/poistení, v dôsledku čoho by mal podliehať iným právnym predpisom, má za následok, že rovnakými právnymi predpismi sa spravuje, resp. môže spravovať aj postavenie zamestnávateľa.

19. Kasačný súd ustálil, že R. E., ako zamestnanec žalobcu spadal do rozsahu osobnej pôsobnosti Nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady 883/2004 z 29. apríla 2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia (základného nariadenia) podľa jeho čl. 2 ods. 1. Podľa čl. 11 ods. 1 Osoby, na ktoré sa toto nariadenie vzťahuje, podliehajú právnym predpisom len jedného členského štátu. Tieto právne predpisy sa určia v súlade s touto hlavou. Podľa čl. 11 ods. 3 písm. a/ cit. nar. potom platí, že ak čl. 12 až 16 neustanovujú inak, osoba vykonávajúca činnosť zamestnanca v členskom štáte podlieha právnym predpisom tohto členského štátu. Podľa osobitného pravidla v čl. 12 ods. 1 cit. nar. osoba, ktorá ako zamestnanec vykonáva v členskom štáte činnosť v mene zamestnávateľa, ktorý tam zvyčajne vykonáva svoju činnosť, a ktorá je týmto zamestnávateľom vyslaná do iného členského štátu, aby tam vykonávala prácu v mene tohto zamestnávateľa, naďalej podlieha právnym predpisom prvého členského štátu (s určitými obmedzeniami). Podľa kasačného súdu tak z čl. 12 ods. 1 cit. nar. vyplýva subjektívne právo zamestnanca, aby podliehal právnym predpisom štátu, v ktorom zvyčajne vykonáva činnosť jeho zamestnávateľ (t. j. vysielajúceho štátu), ak sú splnené tam uvedené podmienky. Z už vysvetlených dôvodov však rovnaké subjektívne právo má aj zamestnávateľ tohto zamestnanca, a ochrany tohto subjektívneho práva sa môže domáhať aj správnou žalobou podľa § 2 ods. 2 a § 177 ods. 1 SSP. V tu prerokúvanej veci žalobca už v žalobe namietal, že žalovaná svojím postupom zasiahla do jeho práva z čl. 12 ods. 1 základného nariadenia, čo podľa kasačného súdu postačuje na to, aby bola osvedčená jeho aktívna legitímácia v zmysle citovaných ustanovení Správneho súdneho poriadku. Otázka, či žalobcovi skutočne takéto právo patrilo a či doň bolo nezákonne zasiahnuté, je predmetom vecného posudzovania správneho súdu a kasačného súdu, samo osebe však nespochybňuje žalobcovu aktívnu legitímáciu.

20. Vzhľadom na uvedené skutočnosti je treba uzavrieť, že krajský súd sa vecou nedostatočne zaoberal a predčasne vyslovil svoj právny záver, že žalobca nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie správnej žaloby. Obdobný názor vyslovil najvyšší správny súd aj v skutkovo totožných veciach (napr. 6Ssk/4/2022, 6Ssk/14/2022).

21. V ďalšom konaní tak bude úlohou krajského súdu v naznačenom smere posúdiť, koho práva môžu byť predmetným opatrením žalovanej potenciálne dotknuté a následne ustáliť, či určité subjektívne právo žalobcu alebo aký jeho chránený záujem (vo vzťahu k jeho tvrdeniam o ukrátení na právach označených už v žalobe), boli vydaním predmetných opatrení žalovanej dotknuté alebo poškodené. Až na základe takto prijatého právneho záveru, ktorého východiská krajský súd účastníkom konania aj náležite objasní, zvolí svoj ďalší postup v konaní o žalobe žalobcu.

22. Krajský súd o správnej žalobe rozhodne znova, viazaný právnym názorom vysloveným v tomto rozsudku (§ 469 SSP). Súčasne rozhodne o náhrade trov kasačného konania podľa § 467 ods. 3 SSP.

23. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 veta prvá SSP).

P o u č e n i e :

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.